

Q&A Watermonsters

Het uitvoeren van de meting

- **Moet ik alle proefjes doen/alle vragen beantwoorden om mee te kunnen doen?**

Graag! De combinatie van antwoorden zorgt dat we een goed beeld krijgen van de waterkwaliteit. Als er gegevens ontbreken, kunnen we een minder volledig beeld vormen van de waterkwaliteit.

- **Kan ik op verschillende plekken de waterkwaliteit meten? Kan ik meerdere kits aanvragen?**

Een meetkit is geschikt om op 1 plek de waterkwaliteit te meten. Je kunt op één adres één meetkit aanvragen. Het totale aantal meetkits is beperkt, zo willen we iedereen de kans geven mee te doen.

- **Hoe kies ik een goede plek om de waterkwaliteit te meten? Zijn alle plekken geschikt?**

We zijn vooral geïnteresseerd in de waterkwaliteit van de 'kleinere' wateren. De vele sloten, plassen, vijvers, beken, vennen, singels en grachten die Nederland telt. De waterkwaliteit in de grote rivieren en kanalen, het IJsselmeer en de andere grote meren meet de overheid al standaard. Een plek is geschikt als je op een veilige manier bij het water kunt komen om een potje of maatbeker met het water te vullen.

Voor het meten van het doorzicht is het beter om een plek te hebben waar je de bodem niet kunt zien. Zo kun je op de juiste manier de helderheid van het water meten met behulp van de secchi-schijf.

- **Wat is een goed moment om te meten?**

Voor het meten van het doorzicht kun je het beste tussen 10 en 14 uur op pad gaan. Het licht is dan het beste. Let wel goed op teveel schittering in het water. Je kunt dan slechter in het water kijken. Je kunt beter niet direct na een grote hoosbui gaan meten. Het water is dan immers wat 'verdund', zodat je geen goede waardes meet.

- **Het is erg droog, kan ik dan wel gaan meten?**

Als er de afgelopen weken weinig regen is gevallen, zal het waterpeil in het water wellicht wat lager zijn dan normaal. Als er de komende dagen geen regen verwacht wordt, kun je het beste zo snel mogelijk de meting gaan uitvoeren en de gegevens doorgeven. We volgen de weersomstandigheden tijdens de meetperiode. Bij extreme droogte zullen we hiermee rekening houden bij de duiding van de resultaten.

- **De nitraatstrip verkleurt niet**

Soms verkleurt de strip niet. Noteer dan 0 als antwoord. Kijk wel goed want de verwachte verkleuring is beperkt. Voor nitraat verwachten we dat veel scores tussen 0 en 5 vallen. .

- **De kleur van de nitraatstrip zit tussen twee waarden in**

Zie je niet het verschil tussen bijvoorbeeld 0 en 1, of tussen 1 en 2? Kies dan de hoogste waarde.

Invullen van de meetgegevens en terugkoppeling

- **Wanneer moet ik de informatie uiterlijk online invullen?**

De deadline is 1 augustus. Wil je dat het water dat je gemeten hebt, in aanmerking komt om ook nog professioneel getest te worden door onderzoekers van NIOO-KNAW? Vul dan zo snel mogelijk de resultaten in.

- **Kan ik alleen online mee doen?**

Ja, je kunt de antwoorden alleen online invullen op www.vangdewatermonsters.nl. Nadat je een meetkit hebt aangevraagd kun je in je persoonlijke omgeving je meting invoeren. Je logt gemakkelijk in met je e-mailadres en postcode.

- **Wanneer hoor ik wat de waterkwaliteit is van de plek die ik onderzocht heb?**

Heb je alle gegevens ingeleverd? Dan ontvang je in de mail direct een eerste terugkoppeling van het doorzicht en de aanwezigheid van planten en dieren. Begin van het najaar ontvang je een mail met alle resultaten van het gemeten water. Is het niet gelukt om alle vragen te beantwoorden? Dan ontvang je een mail met de algemene resultaten van de waterkwaliteit in alle gemeten wateren.

- **Als ik een positief resultaat krijg voor dit water, kan ik hier dan ook veilig zwemmen?**

Nee, de uitkomsten geven een algemeen beeld van de waterkwaliteit en niet of het veilig is om te zwemmen. Zwemwater wordt gemeten op blauwalg en verschillende soorten bacteriën (enterococcon en e-coli). Op zwemwater.nl kun je zien in welke wateren je veilig kunt zwemmen.

Vang de watermonsters en Corona

- **Hoe kan ik dit onderzoek het beste uitvoeren?**

We raden ten sterkste aan om het onderzoek in gezinsverband te doen. Een ouder samen met een of meerdere van de eigen kinderen erbij. Blijf op anderhalve meter afstand van andere mensen in de omgeving. Wil je het onderzoek met iemand van buiten je huishouden doen? Ga dan in een klein groepje (3-4 personen) en houd minimaal 1,5 meter afstand van elkaar.

- **Is het oppervlaktewater wel veilig?**

Er is tot dusverre geen bewijs dat het nieuwe coronavirus zich verspreidt via water. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) bevestigt dit. Bij de nitraatmeting moet je een watermonster nemen en kom je dus in direct contact met het water. Voor de zekerheid adviseren we om tijdens het veldonderzoek niet met de handen aan mond, neus of ogen te komen. Was na het veldonderzoek goed de handen, zeker voordat je wat gaat eten.

Waarom dit onderzoek naar waterkwaliteit

- **Waarom is de waterkwaliteit belangrijk?**

Goede waterkwaliteit is van levensbelang. In en rond gezond, schoon water leven veel verschillende soorten dieren. Bij een slechte waterkwaliteit zijn veel minder soorten aanwezig. Hoe hoger het aantal soorten planten en dieren, hoe beter de natuur het water schoon kan houden. En kan de natuur ook beter tegen een stootje. Maar ook voor mensen is schoon water essentieel. Voor een gezonde voedselproductie, betaalbaar drinkwater en veilig zwemwater.

- **Waarom is dit onderzoek belangrijk?**

De waterkwaliteit in de grote rivieren en kanalen, het IJsselmeer en de andere grote meren meet de overheid standaard. Maar op veel andere plekken in Nederland wordt de waterkwaliteit niet regelmatig gemeten. Vooral niet in de zogenaamde 'overige wateren': kleinere wateren zoals beekjes, sloten, grachten, vennen en vijvers. Dat is jammer, want juist deze wateren zijn de haarvaten van het watersysteem in Nederland. Als je weet wat de waterkwaliteit is, kunnen maatregelen genomen worden als dat nodig is. Natuur & Milieu, zeven waterschappen, ASN Bank, Dinamo Fonds en de Waterschapsbank gaan samen met burgers meten wat de kwaliteit van het water is. Want meten is weten.

- **Lossen jullie met het burgeronderzoek niet een probleem van de overheid op? Die moet de waterkwaliteit toch in de gaten houden?**

Burgeronderzoek helpt om blinde vlekken in de monitoring van de waterkwaliteit van het Nederlandse oppervlaktewater in te vullen, vooral in overige wateren. Dit vervangt uiteraard niet een officiële waterkwaliteitsmeting zoals de overheid deze uitvoert. Het geeft wel een goed eerste beeld van de toestand van het water en signaleert waar mogelijk nader onderzoek nodig is. Burgers kunnen zo bijdragen aan het in kaart brengen van de waterkwaliteit in Nederland.

- **Wat gaan jullie doen met mijn onderzoeksgegevens?**

We bepalen de waterkwaliteit van alle gemeten wateren waarvan de gegevens zijn ingevuld. We selecteren rond de 100 locaties voor een extra meting door onderzoekers van NIOO-KNAW, het Nederlands Instituut voor Ecologie. Op basis van al deze informatie geven we een overzicht van de waterkwaliteit in Nederland. Met een persbericht en een kort rapport zullen we de resultaten in het begin van het najaar publiceren. Waterschappen kunnen met de data plekken met slechte waterkwaliteit verder onderzoeken en vervolgens waar nodig de oorzaak bij de bron aanpakken. Het rapport delen we ook met relevante partijen in het waterveld, zoals de niet-deelnemende waterschappen, provincies en de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

- **Doen jullie zelf ook nog metingen?**

Ja, samen met onderzoekers van NIOO-KNAW gaan we de waterkwaliteit meten. We maken een selectie van zo'n 100 plekken verspreid over Nederland die door deelnemers zijn gemeten. De onderzoekers nemen watermonsters en beantwoorden dezelfde vragen als de deelnemers. In het laboratorium worden naast nitraat ook nog een aantal extra zaken gemeten zoals fosfaat en zuurstofgehalte. Deze metingen door de onderzoekers zijn een extra controle op de resultaten.

Waterkwaliteit

- **Welke aspecten van waterkwaliteit worden in dit onderzoek bekeken?**

In het onderzoek meten we doorzicht, nitraat, samenstelling en bedekking van waterplanten, de aanwezigheid van (water)dieren en de vorm van de oever. We meten dus een mix van chemische en ecologische waterkwaliteit. De combinatie van deze gegevens geeft een goed beeld van de waterkwaliteit.

- **En waarom juist deze?**

De combinatie van chemische en ecologische waterkwaliteit geeft een goed beeld van de waterkwaliteit. Oftewel, hoe gezond is het water. Mest en riooloverstort zijn belangrijke bronnen van vervuiling van het oppervlaktewater in Nederland. Dit heeft effect op de nitraatconcentratie, het doorzicht (is het water troebel of niet?), de soort en hoeveelheid waterplanten die er groeien. De voedingsstoffen in mest zorgen er bijvoorbeeld voor dat kroos uitbundig groeit in met mest vervuild water.

- **Wat zijn de belangrijkste oorzaken van de vervuiling van oppervlaktewater?**

Er zijn vier belangrijke oorzaken: mest en bestrijdingsmiddelen vanuit de landbouw, riooloverstort bij hevige regenbuien en nieuwe stoffen en geneesmiddelen die de rioolwaterzuivering moeilijk kan verwijderen en zo in het oppervlaktewater kunnen komen.

- **Is de droogte ook schadelijk voor de waterkwaliteit?**

Aanhoudende droogte heeft inderdaad invloed op de waterkwaliteit.

De combinatie van aanhoudende droogte (zoals in de zomer van 2018) met hoge (water)temperaturen zet de waterkwaliteit onder druk. Dit komt onder meer doordat het water

zouter wordt (verzilting). Droogte en warmte leiden er ook toe dat het aantal meldingen van blauwalg, botulisme en vissterfte toeneemt.

- **Kan ik zelf iets doen om de waterkwaliteit te verbeteren?**

Dat kan zeker! Tegels uit de tuin en vervangen door planten. Hemelwater loskoppelen van riool (voor huiseigenaren) met bijvoorbeeld een waterton. Geen verf, chemische schoonmaakmiddelen of frituurolie door de gootsteen spoelen. En geen medicijnen door de wc spoelen of eendjes voeren. Kleine en grote stappen die zeker een bijdrage leveren aan een betere kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland.